داخِلَ حُفْرَةٍ صَغيرَةٍ في انْتِظارِ نزُولِ الْمَطَرِ، حَتّى يَخْرُجَ مِنَ الْغِلافِ خُروجاً عَجيباً. أَمّا الصَّيّادونَ الْإِفْريقيّونَ فَيَذْهَبُونَ إِلىٰ مَكانِ اخْتِفائِهِ قَبْلَ نزُولِ الْمَطَرِ وَ يَحْفِرونَ التُّرابَ الْجافَّ لِصَيْدِهِ.

اَلصِّفَة: الْمُخاطيَّةِ /الَّتي/ عَميقاً /أَكْثَرَ/ صَغيرَةٍ/ عَجيباً/ الْإِفْريقيّونَ/ الْجافَّ

يوجَدُ نَوْعٌ مِنَ الْأَسماكِ في إِفْريقيا يَسْتُرُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْجَفافِ في غِلافٍ مِنَ الْمَوادِّ الْمُخاطيَّةِ الَّتي تَخْرُجُ مِنْ فَمِهِ، وَ يَدْفِنُ نَفْسَهُ تَحْتَ الطّينِ، ثُمَّ يَنامُ نَوْماً عَميقاً أَكْثَرَ مِنْ سَنَةٍ، وَ لا يَحْتاجُ إِلَى الْماءِ وَ الطَّعامِ وَ الْهَواءِ احتِياجَ الْحَياءِ؛ وَ يَعيشُ داخِلَ حُفْرَةٍ صَغيرَةٍ في انْتِظارِ نزُولِ الْمَطَرِ، حَتّى يَخْرُجَ مِنَ الْغِلافِ خُروجاً عَجيباً. أَمّا الصَّيّادونَ الْإِفْريقيّونَ فَيَذْهَبُونَ إِلىٰ مَكانِ اخْتِفائِهِ قَبْلَ نزُولِ الْمَطَرِ وَ يَحْفِرونَ التُّرابَ الْجافَّ لِصَيْدِهِ.

اَلْجارّ وَ الْمَجرور: مِنَ الْأَسماكِ/في إِفْريقيا/في غِلافٍ/ مِنَ الْمَوادِّ/مِنْ فَمِ/مِنْ سَنَةٍ/ إِلَى الْماءِ /في انْتِظارِ /مِنَ الْغِلافِ/إِلىٰ مَكانِ/لِصَيْدِ

١١- اِبحَثْ عَنْ أَسماءِ الْجَمعِ السّالِمِ وَ الْمُكَسَّرِ وَ اكْتُبْ نوعَها.

الْمَوادّ: جمع مكسّر ـ مفرده «المادّة» / الصَّيّادونَ: جمع سالم مذكّر مفرده «الصيّاد» / الْإِفْريقيّونَ: جمع سالم مذكّر مفرده الإفريقيّ

١٢- اُكْتُبْ نَوعَ فِعلِ» يَسْتُرُ وَ صيغَتَهُ. أ هُوَ لازِمٌ أَمْ مُتَعَدٍّ؟ فعل مضارع، مفرد مذكّر غائب، متعدٍّ

اَلدَّرْسُ الْخامِسُ

﴿رَبِّ اجْعَلْنِي[٥٤] مُقيمَ الصَّلاةِ وَ مِنْ ذُرِّيَّتي رَبَّنا وَ تَقَبَّلْ دُعاءِ﴾ إبراهيم: ٤٠

منادای مضاف: رب + ي — مفعول١ — مفعول٢ — ربّ: منادای مضاف: رب + نا — دعاء : مفعول: اصل آن: دعاء + ي

پروردگارا، مرا و فرزندانم را برپادارندهٔ نماز قرار بده؛ پروردگارا دعایم را بپذیر.

يا إلٰهي

يا إلٰهي ، يا إلٰهي — يا مُجيبَ الدَّعَواتِ
اِجْعَلِ الْيَوْمَ سَعيداً — وَ كَثيرَ الْبَرَكاتِ

الهِ: منادای مضاف — إله: منادای مضاف — منادای مضاف — مفعول١ — مفعول٢

ای خدای من، ای خدای من، ای برآورندهٔ دعاها؛
امروز را فرخنده و پر برکت بگردان.

وَ امْلَأِ الصَّدْرَ انْشِراحاً — وَ فَمي بِالْبَسَماتِ
وَ أَعِنّي في دُروسي — وَ أَداءِ الْواجِباتِ

مفعول — مفعول

[٥٤] اجْعَلْني، أَعِنّي، اِحْمِني: (فعل+ نون وقاية + ي)

و سینه را از شادمانی و دهانم را از لبخندها پر کن.
و مرا در درس‌هایم و انجام تکالیف یاری کن.

وَ أَنِرْ عَقْلي وَ قَلْبي بِالْعُلومِ النّافِعاتِ
وَ اجْعَلِ التَّوْفيقَ حَظّي وَ نَصيبي في الْحَياةِ

مفعول
مفعول۱
مفعول۲

و خردم و دلم را با دانش‌های سودمند روشن کن.
و موفّقیّت را بخت و بهرهٔ من در زندگی قرار بده.

وَ امْلَأِ الدُّنيا سَلاماً شامِلاً كُلَّ الْجِهاتِ[55]
وَ احْمِني وَ احْمِ بِلادي مِنْ شُرورِ الْحادِثاتِ[56]

مفعول
صفت
مفعول
مفعول

و دنیا را از صلحی فراگیر، در همهٔ جهت‌ها پر کن.
و من و کشورم را از پیشامدهای بد نگهداری کن.

اِحْمِني : از من نگهداری کن (حَمیٰ ـِ ، يَحْمي / اِحْمِ + نون وقایة + ي) أَعِنّي : مرا یاری کن (أعَانَ ، يُعينُ/ أَعِنْ +نون وقایة + ي)	أَنِرْ: روشن کن (أنار ، يُنيرُ) اَلِانْشِراح : شادمانی، فراخی اَلْبَسَمات: لبخندها «مفرد: اَلْبَسْمَة» اَلْحَظّ: بخت	اَلْمُجيب : پاسخ دهنده برگرد به تمرین اول

حَوْلَ النَّصِّ

عَيِّنِ الصَّحيحَ وَ الْخَطَأَ في ما أَرادَهُ الشّاعِرُ.

	✓	✗
١- اَلنَّجاحُ في امْتِحاناتِ آخِرِ السَّنَةِ. (موفقیّت در امتحانات پایان سال)		✗
٢- اَلسَّعادَةُ وَ كَثْرَةُ الْبَرَكاتِ. (خوشبختی و پر برکتی)	✓	
٣- شِراءُ بَيتٍ جَديدٍ وَ كَبيرٍ. (خرید خانهٔ نو و بزرگ)		✗
٤- إنارَةُ الْقَلْبِ وَ الْعَقْلِ. (روشن کردن دل و خرد)	✓	
٥- اَلْإِعانَةُ في الدُّروسِ. (یاری کردن در درس‌ها)	✓	
٦- اِنْشِراحُ الصَّدْرِ. (گشادگی سینه)	✓	
٧- شِفاءُ الْمَرْضىٰ. (بهبودی بیماران)		✗

[55] وَ امْلَأِ الدُّنيا سَلاماً شامِلاً كُلَّ الْجِهاتِ: و جهان را از صلحی فراگیر، از هر سو پر کن.
[56] وَ احْمِني وَ احْمِ بِلادي مِنْ شُرورِ الْحادِثاتِ: از من و کشورم از پیشامدهای بد نگهداری کن.

DaneshSad دانش صد

۸- كَثْرَةُ الْأَموالِ. (زیادی ثروت) .....

۹- طولُ الْعُمرِ. (مدت عمر) .....

إعلَموا

أُسْلوبُ النِّداءِ

■ به دو جملهٔ فارسی زیر دقّت کنید.

سعدیا مرد نکونام نمیرد هرگز.

ای ساربان آهسته ران، کآرام جانم می‌رود.

سعدی و ساربان در دو جملهٔ بالا «منادا» نامیده می‌شوند. منادا در لغت یعنی«صدا زده شده».

■ اکنون به جملات عربی زیر دقّت کنید.

منادای مفرد: منادا ی مفرد (علم)، منادا ی مفرد (نکره)

منادای مضاف

یا سَیِّدَ السّاداتِ،	یا اَللّٰهُ، اِرْحَمْنا.	یا طالِبُ، تَعالَ.
یا مُجیبَ الدَّعَواتِ.	یا زَهراءُ، اِجْتَهِدي.	یا تِلْمیذَةُ، تَعالَي.

منادا

■ حرف ندا در جملات بالا کدام است؟ مهم ترین حرف ندا در زبان عربی «یا» است.

■ کلمات قرمز رنگ در جملات بالا «منادا » نامیده می‌شوند.

■ گاهی حرف ندا حذف می شود و این را از مفهوم و قرائن عبارت یا متن می توان فهمید[۵۷]؛ مانند «رَبَّنا» در این آیه که در اصل «یا رَبَّنا» بوده است:

﴿ ...رَبَّنا آتِنا فِي الدُّنْيا حَسَنَةً... ﴾ اَلْبَقَرَة: ۲۰۱

■ به دو جملهٔ زیر توجّه کنید.

گروه منادایی:
یا أَیُّهَا الْأَولادُ الْمُؤَدَّبونَ، حافِظوا عَلیٰ نَظافَةِ الطَّبیعَةِ.
یا أَیَّتُهَا الْبَناتُ الْمُؤَدَّباتُ، حافِظْنَ عَلیٰ نَظافَةِ الطَّبیعَةِ.

چرا در جملهٔ نخست بعد از حرف ندای «یا» کلمهٔ «أَیُّهَا» و در جملهٔ دوم «أَیَّتُها» به کار رفته است؟

أَیُّها برای مذکّر و أَیَّتُها برای مؤنّث است.

■ در «أَیُّهَا الْأَوَلادُ» و «أَیَّتُها الْبَناتُ»، «یا» حرف ندا و «أَیُّهَا الْأَوَلادُ» و «أَیَّتُها الْبَناتُ» گروه منادایی هستند. در این حالت «أَیُّها» و «أَیّتُها» ترجمه نمی شوند.

■ حرف ندای «یا» بر سرِ اسم بدون اَل می‌آید؛ مثال: یا وَلَدُ، یا بِنْتُ

امّا اگر منادیٰ «ال» داشته باشد، با «أَیُّها» و «أَیّتُها» به کار می رود؛ مثال:

أَیُّهَا الْوَلَدُ، أَیَّتُهَا الْبِنْتُ (یا أَیُّهَا الْوَلَدُ، یا أَیَّتُهَا الْبِنْتُ)

یا الولدُ ✗	یا البنتُ ✗
یا إیّها الولدُ	یا أیّتها البنتُ ✓

■ لفظ جلالهٔ «اللّٰه» به دو صورت منادا واقع می‌شود؛ (یا اَللّٰهُ) و (یا اَللّٰهُمَّ) و هیچ فرقی با هم ندارند.

[۵۷] درصورت حذف حرف ندا ، برای تشخیص منادا از مبتدا باید یک سری نکات را بدانید. ← رجوع کنید به صفحه ۶۳

DaneshSad دانش صد

■ گاهی در منادا ضمیر «ي» حذف می‌شود[۵۸]؛ مانند: یا رَبِّ (رَبِّي) = یا رَبِّـي یا قَوْمِ = یا قَوْمِـي

کمک اِختَبِر نَفْسَکَ: تَرجِمِ الْجُمَلَ التّالِيَةَ؛ ثُمَّ عَيِّنِ الْمُنادیٰ.

۱- ﴿قُلْ یا أَیُّهَا الْکافِرونَ ○ لا أَعْبُدُ ما تَعْبُدونَ ○ وَ لا أَنْتُمْ عابِدونَ ما أَعْبُدُ﴾ الْکافِرونَ: ۱ إلی ۳

بگو ای کافران * آنچه می‌پرستید نمی‌پرستم * و آنچه می‌پرستم شما نمی‌پرستید. ترجمه فولادوند (گروه منادایی: أَیُّهَا الْکافِرونَ)

۲- ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقیمَ الصَّلاةِ وَ مِنْ ذُرِّیَّتِي ۱ رَبَّنا وَ تَقَبَّلْ دُعاءِ ۲﴾ ابراهیم: ۴۰

پروردگارا، مرا برپادارنده نماز قرار ده، و از فرزندان من نیز. پروردگارا، و دعای مرا بپذیر. ترجمه فولادوند (منادا: رَبِّ)

۳- ﴿یا أَیُّهَا الْإِنْسانُ ما غَرَّکَ ۳ بِرَبِّکَ الْکَریمِ﴾ الْإِنْفِطار: ۶

ای انسان چه چیز تو را درباره پروردگار بزرگوارت مغرور ساخته ترجمه فولادوند (فریب داده). (گروه منادایی: أَیُّهَا الْإِنْسانُ)

۴- ﴿رَبَّنا إِنَّنا سَمِعْنا مُنادِیاً یُنادِي لِلْإیمانِ ...﴾ آل عِمْرانُ: ۱۹۳

پروردگارا، ما شنیدیم که دعوتگری، به ایمان فرا می‌خواند. ترجمه فولادوند (منادا: رَبَّ)

۵- ﴿یا داوُدُ إِنّا جَعَلْناکَ خَلیفَةً فِي الْأَرْضِ ...﴾ ص: ۲۶

ای داوود، ما تو را در زمین خلیفه [و جانشین] گردانیدیم؛ ترجمه فولادوند (منادا: داوُد)

---

[۵۸] گاهی در منادا ضمیر «ي» حذف می شود؛ در این زمینه شاهد مثال قرآنی و دعایی بسیار است:

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَداً آمِناً ...﴾ البقرة: ۱۲۶

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى ...﴾ البقرة: ۲۶۰

﴿إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّراً...﴾ آل عمران: ۳۵

﴿فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ...﴾ آل عمران: ۳۶

﴿...قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً...﴾ آل عمران: ۳۸

﴿قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرِ وامْرَأَتِي عَاقِرٌ...﴾ آل عمران: ۴۰

﴿قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً...﴾ آل عمران: ۴۱

﴿قَالَتْ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ...﴾ آل عمران: ۴۷

﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِ وَأَخِي﴾ المائدة: ۲۵

﴿قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ﴾ الأعراف: ۱۴۳

﴿قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ﴾ الأعراف: ۱۵۱

﴿قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِيَّايَ﴾ الأعراف: ۱۵۵

﴿وَنَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي...﴾ هود: ۴۵

﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ...﴾ هود: ۴۷

﴿قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِ لَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ...﴾ يوسف: ۳۳

﴿رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ...﴾ يوسف: ۱۰۱

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا الْبَلَدَ آمِناً...﴾ ابراهيم: ۳۵

﴿رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيراً مِنَ النَّاسِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي...﴾ إبراهيم: ۳۶

﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾ إبراهيم: ۴۰

﴿قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾ الحِجْر: ۳۶

﴿قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ...﴾ الحِجْر: ۳۹

﴿...وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَ كَمَ رَبَّيَانِي صَغِيراً...﴾ الإسراء: ۲۴

﴿وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ﴾ الإسراء: ۸۰

﴿قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْباً...﴾ مريم: ۴

﴿قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِراً...﴾ مريم: ۸

﴿قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً...﴾ مريم: ۱۰

﴿قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي﴾ طٰه: ۲۵

٦- اَللّٰهُمَّ، إِنِّـــي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ، يا اَللّٰهُ، يا رَحْمانُ ... يا خَيْرَ الْغافِرينَ ...، يا ساتِرَ كُلِّ مَعْيوبٍ ...، يا غَفّارَ الذُّنوبِ ...، يا مَنْ سَتَرَ الْقَبيحَ ...، يا أَحْسَنَ الْخالِقينَ. مِنْ دُعاءِ الْجوشَنِ الْكَبيرِ

خدایا از تو می‌خواهم به حق نامت ای خدا، ای بخشاینده... ای بهترین آمرزندگان... ای عیب پوش هر معیوب... ای بسیار آمرزنده گناهان... ای که کار زشت را پنهان کنی... ای بهترین آفرینندگان (منادا: أَللّٰهُ، رَحْمانُ، خَيْرَ، ساتِرَ، غَفّارَ، مَنْ، أَحْسَنَ)

۱- اَلذُّرِّيَّة: فرزندان، دودمان ۲- دُعاء: دعایم(دُعاء + ي) ۳- غَرَّ ـُ : فریب داد

اَلتَّمارين

● اَلتَّمرينُ الْأَوَّلُ: اُكْتُبْ كَلِمَةً مُناسِبَةً لِلتَّوضيحاتِ التّاليَةِ مِنْ مُعْجَمِ الدَّرْسِ.

۱- اَلَّذي يَتَقَبَّلُ الدُّعاءَ وَ هُوَ مِنْ أَسْماءِ اللّٰهِ الْحُسْنىٰ. ..... اَلْمُجيب .....

(موصوف، مضاف، مضاف اليه، صفت)

کسی که دعا را می‌پذیرد، و آن از نام‌های نیکوی(نیکوتر) خداست. (پاسخ دهنده، برآورنده)

۲- اَلشُّعورُ بِالْفَرَحِ وَ السُّرورِ كَثيراً. ..... اَلْإِنْشِراح .....

احساس شادی و خوشحالی بسیار. (شادمانی)

۳- ضَحكٌ خَفيفٌ بِلا صَوتٍ. ..... اَلْبَسْمَة .....

خندهٔ آرام بدون صدا. (لبخند)

٤- جَعَلَ فيهِ نوراً. ..... أَنارَ .....

در آن روشنایی نهاد. (روشن کرد)

٥- ساعَدَ، وَ نَصَرَ. ..... أَعانَ .....

کمک و یاری کرد. (یاری کرد)

● اَلتَّمرينُ الثّاني: اِقْرَأِ النَّصَّ التّالـيَ، وَ عَيِّنْ تَرْجَمَةَ الْكَلِماتِ الْحَمْراءِ، ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئِلَةِ.

اَلْكِتابُ الْواحِدُ وَ الثَّلاثونَ مِنْ نَهْجِ الْبَلاغَةِ

مِنْ وَصيَّةٍ الْإِمامِ عَليٍّ لِابْنِهِ الْإِمامِ الْحَسَنِ

يا بُنَيَّ، اِجْعَلْ نَفْسَكَ ميزاناً[1] فيما بَيْنَكَ وَ بَيْنَ غَيْرِكَ؛ فَأَحْبِبْ[2] لِغَيْرِكَ ما تُحِبُّ لِنَفْسِكَ؛ وَ اكْرَهْ لَهُ ما تَكْرَهُ لَها؛ وَ لا تَظْلِمْ كَما لا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ؛

نامهٔ سی و یکم نهج البلاغه،

از سفارش امام علی به پسرش امام حسن

پسرِ دلبندم، خودت را میان خویشتن و دیگری [همچو] ترازویی قرار بده؛ پس آنچه را برای خودت دوست می‌داری برای غیر خودت[نیز] دوست بدار؛ و برایش ناپسند بدار آنچه را برای خودت ناپسند می‌داری؛ و ستم مکن، چنانکه دوست نداری به تو ستم شود؛

وَ أَحْسِنْ كَما تُحِبُّ أَنْ يُحْسَنَ إِلَيْكَ؛ وَ اسْتَقْبِحْ مِنْ نَفْسِكَ ما تَسْتَقْبِحُهُ[3] مِنْ غَيْرِكَ؛ ... وَ لا تَقُلْ ما لا تُحِبُّ أَنْ يُقالَ[4] لَكَ.

و نیکی کن، **چنان‌که** دوست می‌داری به تو نیکی شود؛ و آنچه را برای غیر خودت زشت می‌داری برای خودت [هم] **زشت بدار**؛ ... و چیزی را که دوست نداری برای تو گفته شود [در حقّ دیگران] مگو.

١- ما هُوَ الْمَحَلُّ الْإعرابيُّ لِـ «نَفْس» في «نَفْسَكَ» وَ «نَفْسِكَ»؟ **١. مفعولٌ ٢. مجرورٌ بحرف الجرّ**

٢- ما هوَ نَوْعُ فِعْلِ «تَكْرَهُ» وَ صيغَتُهُ؟ **نوع فعل: مضارع؛ صيغته: مفرد مذكّر مخاطب**

٣- أ كَلِمَةُ «ميزاناً» مَعرِفَةٌ أَمْ نَكِرَةٌ؟ **نكرةٌ**

٤- أ لازِمُ فِعْلُ «لا تَقُلْ» أَمْ مُتَعَدٍّ؟ **متعدٍّ**

٥- مِنْ أَيِّ بابٍ فِعْلُ «أَحْسِنْ»؟ **باب إفعال**

٦- أُذْكُرْ فِعْلَيْنِ لِلْأَمْرِ: فعل امر: **اِجْعَلْ؛ أَحْبِبْ؛ اكْرَهْ؛ أَحْسِنْ؛ اسْتَقْبِحْ**

١- **اَلْميزان**: آلَةٌ يُعْرَفُ بِها وَزْنُ شَيْءٍ ٢- **أَحْبِبْ**: فِعْلُ الْأَمْرِ مِنْ تُحِبُّ ٣- **اِسْتَقْبَحَ**: وَجَدَ قَبيحاً ٤- **يُقالُ**: گفته می‌شود(فعل مجهول)

● اَلتَّمرينُ الثّالِثُ: لِلتَّرجَمَةِ.

١- هوَ قَدْ رَجَعَ: او برگشته است
٢- هوَ قَدْ يَرْجِعُ: او گاهی بر می‌گردد یا شاید برگردد
٣- هوَ لا يَرْجِعُ: او بر نمی‌گردد
٤- هوَ كانَ قَدْ رَجَعَ: او برگشته بود
٥- هوَ يُريدُ أَنْ يَرْجِعَ: او می‌خواهد که برگردد
٦- رَجاءً؛ اِرْجِعْ: لطفا؛ برگرد
٧- مِنْ فَضْلِكَ؛ لا تَرْجِعْ: لطفاً؛ برنگرد
٨- هوَ سَيَرْجِعُ: او برخواهد گشت
٩- هوَ سَوْفَ يَرْجِعُ: او برخواهد گشت
١٠- هوَ لَنْ يَرْجِعَ: او بر نخواهد گشت
١١- هوَ لَمْ يَرْجِعْ: او برنگشت
١٢- هوَ ما رَجَعَ: او برنگشت
١٣- إنْ تَرْجِعْ أَرْجِعْ: اگر برگردی، برمی‌گردم
١٤- هوَ كانَ يَرْجِعُ: او بر می‌گشت

● اَلتَّمرينُ الرّابِعُ: عَيِّنِ الصَّحيحَ في «التَّحليلِ الصَّرفيِّ» وَ «الْإعراب» لِـما أُشيرَ إلَيهِ بِخَطٍّ.

{اَلرَّجُلُ الْعَلّامَةُ تَحَدَّثَ مَعَ جَميعِ الطُّلّابِ في الْمَدْرَسَةِ.}

{تَذْهَبُ الْمُعَلِّمَةُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ.}

١- اَلرَّجُلُ	**أ. اسْمٌ، مُفرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مُعَرَّفٌ بِأل**	**مُبْتَدَأ وَ مَرْفوعٌ ☑**
	ب. مَصْدَرٌ، مُذَكَّرٌ، مَعْرِفَةٌ، مَبْنيٌّ	فاعِلٌ وَ مَرْفوعٌ

٢- الْعَلّامَةُ[٥٩]	أ. اِسْمُ فاعِلٍ، مُؤَنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِالْعَلَميَّةِ، مُعْرَبٌ	مُضافٌ إلَيهِ وَ مجرورٌ
	ب. اِسْمُ مُبالَغَةٍ، مُفْرَدٌ، مُعَرَّفٌ بِأل، مُعْرَبٌ	**صِفَةٌ وَ مَرفوعَةٌ بالتَّبَعيَّةِ لِمَوصوفِها ☑**

---

[٥٩] الْعَلّامَةُ(بسیار دانا، بسیار دانشمند) : تای فعّالة نشانهٔ مبالغه است و برای مذکر ومؤنث شکل یکسان دارد: اَلرَّجُلُ الْعَلّامَةُ، اَلْإمرأةُ الْعَلّامةُ

۳- تَحَدَّثَ[۶۰]	أ. فِعْلٌ مَضارِعٌ، مُفْرَدٌ مُؤَنَّثٌ غائِبٌ، ثُلاثِيٌّ مَزيدٌ مِنْ بابِ تَفْعيل، مُتَعَدٍّ، مُعْرَب	مَفْعولٌ وَ مَنْصوبٌ
	ب. فِعْلُ مَاضٍ، مُفْرَدٌ مُذَكَّرٌ غائِبٌ، ثُلاثِيٌّ مَزيدٌ مِنْ بابِ تَفَعُّل، مَعْلومٌ، لازِمٌ	**خَبَرٌ[۶۱] ☑**

۴- الطُّلّابِ	أ. اِسْمُ مَفْعولٍ، مُعَرَّفٌ بِأَل، جَمْعٌ مُذَكَّرٌ سالِمٌ، مَبْني	مَجْرورٌ بِحَرْفِ جَرٍّ
	ب. ا اِسْمُ فاعِلٍ، جَمْعُ تكْسير و مُفْرَدَهُ «الطّالِب»، مُعْرَبٌ	**مُضافٌ إلَيهِ وَ مَجْرورٌ ☑**

۵- الْمَدْرَسَةِ	**أ. اِسْمُ مَكانٍ، مُفْرَدٌ، مُؤَنّثٌ، مَعْرِفَةٌ، مُعْرَب**	**مَجْرورٌ بِحَرْفِ جَرٍّ(في الْمَدْرَسَةِ :جارٌّ وَ مَجْرورٌ) ☑**
	ب. اِسْمُ تَفْضيلٍ، مُفْرَدٌ، مُعَرَّفٌ بِأَل، مَبْنيٌّ	صِفَةٌ وَ مَرفوعَةٌ بالتَّبَعيَّةِ لِمَوصوفِها

۶- تَذْهَبُ	**أ .فِعْلٌ مُضارِعٌ، مُفْرَدٌ مُؤَنَّثٌ غائِبٌ، ثُلاثِيٌّ مُجَرَّدٌ، مَعْلومٌ، مُعْرَبٌ، لازِمٌ ☑**	
	ب .فِعْلٌ مَجْهولٌ، مُفْرَدٌ مُذَكَّرٌ مُخاطَبٌ، ثُلاثِيٌّ مَزيدٌ مِنْ بابِ تَفاعُل، مَبْنيٌّ	

۷- الْمُعَلِّمَةُ	أ .اِسْمُ مَفعولٍ، مُعَرَّفٌ بِالْعَلَميَّةِ، مَبْني	مَفْعولٌ وَ مَنصوبٌ وَ الْجُمْلَةُ اسْميَّةٌ.
	ب .اِسْمُ فاعِلٍ، مُفْرَدٌ، مُؤَنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِأَل، مُعْرَبٌ	**فاعِلٌ وَ مَرفوعٌ وَ الْجُمْلَةُ فِعْليَّةٌ ☑.**

۸- الْمَكْتَبَةِ	**أ. اِسْمُ مَكانٍ، مُفْرَدٌ، مُؤَنّثٌ، مُعَرَّفٌ بِأَل**	**مَجْرورٌ بِحَرْفِ جَرٍّ(إلَى اَلْمَكْتَبَةِ :جارٌّ وَ مَجْرور) ☑**
	ب. اِسْمُ تَفْضيلٍ، مُفْرَدٌ، مَعْرِفَةٌ، مُعْرَبٌ	مُضافٌ إلَيهِ وَ مَجْرورٌ

● **اَلتَّمرينُ الْخامِسُ: عَيِّنِ الصَّحيحَ في الْمُفْرَدِ مَعَ جَمْعِهِ.**

۱- أَعْجوبَة(أَعاجِيب: شگفتی‌ها)، عَجائِب (عجيبة: معجزه)

۲- **عاصِمَة ، عَواصِم** (پايتخت)

۳- **شَجَرَة ، شَجَرات** (درخت)

٤- **فَريسَة ، فَرائِس** (طعمه، شكار)

٥- صَفْحَة(صَفَحات: صفحه‌ها)، صُحُف (صَحيفَة:روزنامه)

٦- **بَرْنامَج ، برامِج** (برنامه)

۷- حَفْلَة(حَفْلات:جشن‌ها)، مَحافِل (مَحفِل:مجلس)

۸- **خَبير ، خُبَراء** (كارشناس)

۹- **عَجوز ، عَجائِز** (زن سالمند، پيرزن يا پيرمرد)

۱۰- تِمْثال(تماثيل، تنديس‌ها)، أَمْثال (مَثَل:ضرب‌المَثل)

۱۱- ميزان(مَوازين: ترازوها) ، أَوْزان (وزن)

۱۲- **لِباس ، أَلْبِسَة** (لباس‌ها، جامه‌ها)

۱۳- **دُعاء ، أَدْعِيَة** (دعاها)

۱٤- **قَدَم ، أَقْدام** (پاها)

۱٥- **شَهْر ، شُهور** (ماه‌ها)

۱٦- أَكْبَر (أَكابِر: بزرگان)، كِبار (كَبير:بزرگ)

۱۷- **فَم ، أَفْواه** (دهان‌ها)

۱۸- حَيّ(أَحياء: زندگان) ، حَيّات (حَيّة: مار)

[۶۰] بحث معرب و مبنی در مورد فعل در کتاب تدریس نشده است؛ لذا در کنکور سراسری و در آزمون‌های مدرسه از آن سؤال طرح نمی‌شود.

[۶۱] ذکر اعراب خبر، وقتی به صورت فعل است، از اهداف کتاب **نیست.**

● اَلتَّمرينُ السّادِسُ: عَيِّنِ الْمَحَلَّ الْإعرابِيّ لِلْكَلِماتِ الَّتي تَحْتَها خَطٌّ.

١- ﴿يا أَيُّها النّاسُ اعْبُدوا رَبَّكُمُ الَّذي خَلَقَكُم ...﴾ اَلْبَقَرَة:٢١
ای مردم، پروردگارتان را که شما را آفریده است، پرستش کنید... فولادوند
أَيُّها النّاسُ: گروه منادایی / رَبَّ: مفعولٌ به

مای استفهام — أن + لای نفی مضارع
٢- ﴿... يا إبليسُ ما لَكَ أَلّا تَكونَ[٦٢] مَعَ السّاجِدينَ﴾ اَلْحِجْر:٣٢
«ای ابلیس، تو را چه شده است که با سجده‌کنندگان نیستی؟» فولادوند
إبليسُ : منادا

٣- ﴿يا عِبادِيَ الَّذينَ آمَنوا[٦٣] إِنَّ أَرضي واسِعَةٌ ...﴾ اَلْعَنكَبوت:٥٦
ای بندگان من که ایمان آورده‌اید، بی‌گمان زمین من فراخ است؛ ..
عِباد: منادای مضاف/ واسِعَةٌ: خبر إنَّ

٤- قالَ رَسولُ اللّهِ ﷺ: يا عَليُّ، سيّدُ الْكَلامِ الْقُرآنُ.
پیامبر ﷺ فرمود: ای علی! بزرگ و سرورِ (برترین) سخن، قرآن است.
رَسولُ: فاعل / عَليُّ: منادای مفرد علم/ سيّدُ: مبتدا/ الْكَلامِ: مضاف الیه/ الْقُرآنُ: خبر

٥- يا مَنْ بِدُنياهُ اشْتَغَل قَدْ غَرَّهُ طولُ الْأَمَلِ[٦٤]
اَلْمَوْتُ يَأتي بَغْتَةً وَ الْقَبرُ صُندوقُ الْعَمَل (مَنسوبٌ إلَى الإمامُ عليٌّ ﷺ)
ای کسی که مشغول دنیایی و آروزهای دراز تو را فریفته،
[بدان] مرگ ناگهان فرا می رسد و قبر صندوق (نگهدارندهٔ) عمل است.
مَنْ: منادای مفرد/ طولُ: فاعل / اَلْمَوْتُ: مبتدا / صُندوقُ: خبر

٦- اَلسَّلامُ عَلَيْكَ يا رَسولَ اللّهِ؛ يا نَبِيَّ الرَّحْمَةِ.
درود بر تو ای رسول خدا؛ ای پیامبر رحمت.
اَلسَّلامُ: مبتدا / رَسولَ: منادای مضاف/ نَبِيَّ: منادای مضاف/ الرَّحْمَةِ: مضافٌ الیه

● اَلتَّمرينُ السّابِعُ: لِلتَّرجَمَةِ.

١- **يَسمَحُ:** اجازه می‌دهد	**لِيَسْمَحْ:** باید اجازه دهد	**لَنْ يَسْمَحَ:** اجازه نخواهد داد
٢- **تَكْتُمُ:** پنهان می کنی	**اُكْتُمْ:** پنهان کن	**لا تَكْتُمْ:** پنهان نکن

[٦٢] **أَلّا تَكونَ:** أنْ + لا تكونَ: که نباشی، که نیستی
[٦٣] فعل غایب در ساختار ندایی به شکل مخاطب ترجمه می شود. یا أيّها الذين آمَنوا: ای کسانی که ایمان آورده‌اید

[٦٤] **اَلْأَمَل:** آرزو «جمع: اَلْآمال»
آرزوهای طولانی او را فریب داده و گویی از یاد برده که مرگی هم وجود دارد. در کمین انسان است، آرزوهای طولانی باعث شود که فراموشی به او دست بدهد، این فریب است. «اَلْمَوْتُ يَأْتِي بَغْتَةً»، مرگ یک مرتبه می‌آید؛ یک مرتبه می‌بینی عالم عوض شد. «وَ الْقَبْرُ صُنْدُوقُ الْعَمَلِ»، وارد عالم قبر می‌شود، وارد عالم برزخ می‌شود که آن‌جا صندوق اعمال انسان است، آن‌جا انسان با اعمال سر می‌کند و زندگی می‌کند.

۳- **يُقَلِّدُ**: تقلید می‌کند	**اَلْمُقَلِّد**: تقلید کننده	**اَلْمُقَلَّد**: تقلید شده
۴- **رَفَعَ**: برداشت	**ما رَفَعَ**: برنداشت	**قَدْ رَفَعَ**: برداشته است
۵- **ساعَدَ**: کمک کرد	**يُساعِدُ**: کمک می‌کند	**ساعِدْ**: کمک کن
۶- **يَصْنَعُ**: می‌سازد	**لا يَصْنَعُ**: نمی‌سازد	**لَمْ يَصْنَعْ**: نساخت
۷- **دَرَّسَ**: درس داد	**يُدَرِّسُ**: درس می‌دهد	**اَلتَّدريس**: درس دادن
۸- **كَتَبَ**: نوشت	**اَلْكاتِب**: نویسنده	**اَلْمَكتوب**: نوشته شده
۹- **عَلِمَ**: دانست	**اَلْأَعْلَم**: داناتر	**اَلْعَلّامَة**: بسیار دانا
۱۰- **صَبَرَ**: صبر کرد	**اَلصّابِر**: صبر کننده	**اَلصَّبّار**: بسیار صبر کننده
۱۱- **عَبَدَ**: عبادت کرد	**اَلْمَعابِد**: معبدها	**اَلْمَعبود**: عبادت شده
۱۲- **اَلْأَصْغَر**: کوچک‌تر	**اَلصُّغرىٰ**: کوچک‌تر	**اَلأَصاغِر**: کوچک‌ترها

أَيُّهَا الْأَحِبّاءُ،
نَسْتَودِعُكُمُ اللّهَ،
وَ نَرْجو لَكُمْ حَياةً مَليئَةً بِالنَّجاحِ
مَعَ السَّلامَةِ،
في أَمانِ اللّهِ.

هدیه کنید
فاتحه ای نثار همه پدر و مادرهایی که از دار دنیا رفته‌اند
و پدر و مادر عزیزم (مهدی خوشخو -مریم خوشخو)
بیشتر بدانیم

درس منادا مربوط است به مخاطب؛ نه غایب.

اگر بعد از اسمی که ابتدای جمله آمده،
جمله به گونه‌ای باشد که گویی ما با آن ا سم در حال گفتگو هستیم، پس آن ا سم منادا ست یا بعد از ا سم، فعل امر و نهی مخاطب، ضمیر مخاطبی که به آن ا سم برگردد، «فعل متکلم ، مجهول، وجود إنّ یا کلمه پر سش، لیت، لای نفی جنس بعد از اسم» نشان می دهد که آن اسم مناداست.

و اگر جمله به گونه ای باشد که گویی ما در حال گفتن خبری دربارهٔ آن ا سم هستیم یا بعد از ا سم فعل غایبی ببینیم که به آن اسم برمی‌گردد، پس آن اسم مبتداست.

اسم ابتدای جمله، مناداست یا مبتدا و دلیل و راه شناخت آن:

منادا	دلیل	مبتدا	دلیل
ربّنا اِغْفِرْ لَنا ذنوبنا.	مخاطب بودن فعل امر	**ربّنا** يَغْفِرُ لَنا ذنوبنا.	غایب بودن فعل
لا تردّ **ربّي** عندك الضّعيف لمّا أناديك.	مخاطب بودن فعل نهی	**طالبةٌ** لم تتكاسل فقد نجحت في الامتحان.	غایب بودن فعل و داشتن تنوین
فاطمةُ عليك أن تخافي مِنَ المشاكل.	وجود ضمیر مخاطب«کنّ»	**كثيرٌ** من الناس يضيّعون أوقاتهم.	وجود ضمیر غایب و داشتن تنوین
إلهي أُرسِلتُ بالتعليم.	فعل متکلم - مجهول	**حافظ** القرآنَ رجلٌ عادلٌ	اسم نیست اصلا بلکه حافظ فعل
مريم هل تذهبين إلى المدرسة؟	وجود کلمه پرسش	**مسلمات** محبوبات عند الناس.	
قلتُ لِمَ تبكي **ولدي**	وجود کلمه پرسش+ متکلم و مخاطب بودن	**مريم** قالت: استذكري ذكرَى أيّام الشباب.	فعل غایب مربوط به اسم ابتدای جمله

کاملترین مترادف و متضادهای درس به درس

الدرس الاوّل	
مترادف یا متضاد	ترجمه
(داء = مَرَض) ≠ (شِفاء = صِحَّة)	بیماری ≠ سلامتی
أبصَرَ = نَظَرَ = شاهَدَ = رأی	دید
شَعَرَ = أحَسَّ	احساس کرد
(زَعَمَ = ظَنَّ = حَسِبَ) ≠ (أیقَنَ)	گمان کرد ≠ یقین کرد
(رَیبَ = شَکَّ = ظَنّ) ≠ یقین	شک ≠ یقین
کبیر ≠ صغیر / أکبَر ≠ أصغَر	بزرگ ≠ کوچک / بزرگ‌تر ≠ کوچک‌تر
(جِرم = جِسم = بدن) ≠ (روح)	پیکر ≠ روح
(مَوتی = أموات) ≠ أحیاء	مردگان ≠ زندگان
جهْل ≠ عِلْم	نادانی ≠ دانایی، دانش
الحَسَنَة ≠ السیِّئَة	کار نیک ≠ کار بد
محمود ≠ مَذموم	پسندیده ≠ ناپسند
کافِر ≠ مؤمِن	بی‌ایمان ≠ با ایمان
بَعْث = قیامة	رستاخیز

مرصوص = سديد	استوار
طويل ≠ قصير	دراز ≠ کوتاه
متردِّد ≠ (عازم = مُصمِّم)	دودل ≠ درصدد، مصمِّم
(أحسن= أفضل= أجمل) ≠ (أسوأ = أقبح)	بهتر، زیباتر≠ بدتر، زشت‌تر
خير ≠ شَرّ	بهتر ≠ بدتر
(قول = حديث = كلام) ≠ (سكوت = صَمت)	سخن ≠ خموشی
يعلم ≠ (لا يعلم = لا يدرى)	می‌داند ≠ نمی‌داند
قويّ ≠ ضعيف	توانمند ≠ ناتوان
سَبَّ ≠ شاتَمَ	دشنام داد
سارَعَ ≠ (أجَلَّ = أخَرَّ)	شتافت ≠ به تأخیر انداخت
حبيب = خليل = صَديق = محبوب	دوست
عدوّ= خَصم	دشمن
عَداوَة ≠ صَداقة	دشمنی ≠ دوستی
أخذ ≠ أعطَى	گرفت ≠ داد
حقّ ≠ باطل	حق ≠ بیهوده
لَيل ≠ نَهار	شب ≠ روز
(كَتَمَ = أضمرَ = ستر) ≠ أظهَرَ	پنهان کرد ≠ آشکار کرد
راسِب ≠ ناجح	مردود ≠ قبول
يبكي ≠ يضحك	گریه می‌کند ≠ می خندد

الدرس الثانی	
نافِع ≠ مُضرّ	سودمند ≠ **زیان‌بار**
(سائل = مائع) ≠ جامد	مایع ، روان ≠ **ثابت**
(سائل = طالب) ≠ (مجيب = غنيّ)	(گدا=درخواست کننده)≠ **(اجابت کننده=بی نیاز)**
(صبيّ= طفل) ≠ شيخ	کودک ≠ **پیرمرد**
دؤوب = مُجِدّ	با پشتکار، کوشا
واصل = استمرَّ	ادامه داد
(صَعب = شديد) ≠ (سَهل = يسير)	سخت ≠ **آسان**
سَهل≠ (جَبَل = تلّ)	دشت ≠ **کوه**
عَمِل = أدَّى = فَعَلَ	انجام داد
حَرب = قِتال = صِراع = مَعرَكة	جنگ
إعمار≠ تخريب	آباد کردن ≠ **ویران کردن**
غنيّ ≠ فقير	بی نیاز ≠ **نیازمند**
(خَيبَة الأمل=اليأس) ≠ الرَّجاء	نا امیدی ≠ **امیدواری**
حزين ≠ مسرور	
موت ≠ (حياة = عيش)	مرگ ≠ **زندگی**
بنى = صنع	ساخت

(منح = أعطَى) ≠ أخذ	داد ≠ **گرفت**
عامّ = سَنَة	سال
حدّد = عيّن	مشخص کرد
السلام = الصلح	صلح،آرامش،آشتی
أهل = جدير	شایسته
أهل = أسرة	خانواده
أفاد ≠ ضرّ	سود رساند ≠ **زیان رساند**
سهّل ≠ صعّب	آسان کرد ≠ **سخت کرد**
(كَثُرَ = ازدادَ) ≠ قَلَّ	زیاد شد ≠ **کم شد**
حصل على = نال	بدست آورد
(حديثة=جديدة) ≠ قديمة	نو ≠ **کهنه**
طول ≠ عرض	درازا ≠ **پهنا**
مَدخَل ≠ مَخرَج	ورود ≠ **خروج**
فوق ≠ تحت	بالا ≠ **زیر**
نحو = شبيه	مانند
نحو = جانِب = جهة = اتّجاه	طرف، سمت
إنجاز = انجام	به انجام رساندن
أهون = أحقر	پست‌تر
نعيم = مال، جَنّة	ثروت، بهشت
استعان = استغاث	یاری خواست
ضَيّق ≠ واسِع ، مُتَّسِع	تنگ ≠ **پهناور**
سور = جِدار	دیوار
(مرّة = تارة = أحيانا) ≠ (أبدا = دائما)	یکبار ≠ **همیشه**
قُرب ≠ بُعد	نزدیکی ≠ **دوری**
أبكم ≠ (ناطق=مُتكلِّم)	لال ≠ **سخنگو**
طالب = تلميذ = متعلِّم	دانش‌آموز
خروج ≠ دخول	خروج ≠ **ورود**
(أضعَف=أوهن) ≠ أقوَى	(ناتوان‌تر=سست‌تر) ≠ **تواناتر**
حيّ ≠ مَيت	زنده ≠ **مرده**
وحيد ≠ معاً	تنها ≠ **باهم**

الدرس الثالث

جالِس ≠ واقِف	نشسته ≠ **ایستاده**
ابن = ولد	پسر
راح = ذهب	رفت
(انزعج = حَزُنَ) ≠ فَرِحَ	(آزرده شد= ناراحت شد) ≠ **خوشحال شد**
يافِع = شابّ	جوان
(مَرّ = قَضَى) ≠ عادَ	گذر کرد ≠ **برگشت**
إقامة ≠ (عودة = رجوع)	ماندن ≠ **برگشتن**
مُعَزَّز = مُكَرَّم	گرامی

اختار = انتخب	برگزید
أعتق = حرّر	آزاد کرد
إعزاز = إكرام = تبجيل	گرامیداشتن
لان ≠ خَشُنَ	نرم شد ≠ **خشن شد**
(انفضّوا = تَفَرَّقوا) ≠ (اجتمَعوا = تَجَمَّعوا)	پراکنده شدند ≠ **جمع شدند**
فلّاح = مُزارع = زارع	کشاورز
(عجوز= شيخ) ≠ (شابّ = يافِع)	پیر ≠ **جوان**
غَرَسَ ≠ حَصَدَ	کاشت ≠ **برداشت**
غَرْس = فَسيلة	نهال
ما مِن = لا النافية للجنس	هیچ ... نیست
بِداية ≠ نِهاية	شروع ≠ **پایان**
باكية ≠ ضاحِكة	گریان ≠ **خندان**
ضاق ≠ اتَّسَعَ	تنگ شد ≠ **فراخ شد**
وعاء(جمع: أوعيَة) = إناء (جمع: آنيَة)	ظرف
رَخُصَ ≠ غَلا / أرخَص ≠ أغلَى	ارزان شد ≠ **گران شد / ارزان‌تر ≠ گران‌تر**
سَهِرَ ≠ (نام = رَقَدَ)	بیدار ماند ≠ **خوابید**
ذَنْب = إثم = معصية = خطيئَة	گناه
الدُّنيا ≠ (الآخِرَة = العُقبى)	دنیا ≠ **آخرت**
رَوح = رَحمة	رحمت
خَسِرَ ≠ كَسب	زیان کرد ≠ **بدست آورد**
أمس ≠ غد	دیروز ≠ **فردا**
مصادر = منابع = ينابيع	منبع‌ها، سرچشمه‌ها
اشترى ≠ باع / شِراء ≠ بيع	خرید ≠ **فروخت / خرید ≠ فروش**
حُرّ ≠ أسير، عَبْد	آزاده ≠ **اسیر ، برده**
(صُلب = جامد) ≠ ليّن	سخت و سفت ≠ **نرم**
أكْل ≠ صيام	خوردن ≠ **روزه**
سأل ≠ أجاب	پرسید ≠ **پاسخ داد**
(قَعَدَ = جَلَسَ) ≠ (قام = وقَفَ = نَهَضَ)	نشست ≠ **برخاست**
العالِم ≠ الجاهِل	دانا ≠ **نادان**
بُعِثتُ = أُرسِلتُ	فرستاده شدم
قدر = استطاع	توانست
أعوام = سنين	سال‌ها
صار = أصبح	شد
(شِمال = يَسار) ≠ يَمين	چپ ≠ **راست**
قاتل = حارب	جنگید
كَبُرَ ≠ صَغُرَ	بزرگ شد ≠ **کوچک شد**
كِبار ≠ صِغار / مفردشان كبير ≠ صغير	بزرگان ≠ **کودکان / بزرگ ≠ کوچک**
أكابِر ≠ أصاغِر / أكبَر≠ أصغَر؛ كُبرَى ≠ صُغرَى	بزرگترها ≠ **کوچک‌ترها / بزرگ‌تر ≠ کوچک‌تر**
صِغَر ≠ كِبَر	کودکی ≠ **بزرگسالی**
الحقّ ≠ الباطِل	حق، حقیقت ≠ ناحق، بیهوده

(کتمان = إضمار = سَتْر) ≠ إظهار	مخفی کردن ≠ آشکار کردن
مَدْح ≠ ذمّ	ستایش ≠ نکوهش
عدل ≠ جور	برابری ≠ ستم
ظالِم ≠ عادل	ستمگر ≠ دادگر

الدرس الرابع	
(توازُن = تعادُل) ≠ اختلال	تعادل
(خلل = عَیب = فَساد) ≠ إصلاح	عیب ≠ تعمیر
تلوُّث ≠ طهارة	آلودگی ≠ پاکیزگی
إکثار ≠ (إیجاز = إقلال)	زیاده روی ≠ کوتاهی
نفایة = زبالة = نخالة	زباله
لاحَظَ = شاهدَ	دید
سبب = علة	دلیل
لیل ≠ نهار	شب ≠ روز
(خبیر = علیم) ≠ جاهل	کارشناس،دانا ≠ نادان، بیسواد
مؤلِمة ≠ (مُهدِّئ =مُسکِّن)	دردآور ≠ آرام‌بخش
دخول ≠ خروج	ورود ≠ خروج
عاد = رجع	بازگشت
نزول ≠ صعود	پایین آمدن ≠ بالا رفتن
بلغ = وصل	رسید
فِتْیة = شباب / فَتیٰ = شابّ	جوانان / جوان
عائِل = فقیر	تهیدست، نیازمند، مستمند
(المجفوّ = المطرود) ≠ المدعوّ	رانده شده، طرد شده ≠ دعوت شده
مأموم = تابِع	دنباله رو، پیرو
اِقتدی = تَبِعَ	پیروی کرد
طعام = غِذاء	خوراکی
أعان = نصر = ساعد	یاری کرد
السَّداد = الصّواب	درستی
ناقص ≠ زائد	کم ≠ افزون
ضحکتَ ≠ بکیتَ	خندیدی ≠ گریستی
مُتشائم ≠ مُتفائِل	بدبین ≠ خوش بین
أمام ≠ خلف	روبرو ≠ پشت سر
کثیر ≠ قلیل	زیاد ≠ کم
بغتة = فجأة	ناگهان
تأکّد = اِطمئنّ	مطمئن شد
حیلة = خداع	حیله، فریب، چاره‌اندیشی

الدرس الخامس	
ذُرّیّة = نسل	فرزندان، دودمان، نسل

إله = ربّ = معبود	خدا
انشراح = سرور = فَرَح = سَعادَة	خوشحالی و شادمانی
انشراح ≠ حُزن ≠ انزعاج	شادمانی ≠ غمگین ≠ ناراحت،آشفته
أنار = أضاء	روشن کرد
حَظّ = نصیب= بخت	بخت، بهره
شامل = شائع	فراگیر
حادثة = مصیبة	پیشامد بد، بلا
نَجاح ≠ رسوب	موفقیّت، قبول شدن ≠ مردود شدن
کَثرة ≠ قِلّة	بسیاری، فزونی ≠ کمی
إعانة ≠ مُساعدة	کمک
(مقیم = ساکِن) ≠ (راحل = مسافر)	ساکن ≠ مهاجر، مسافر
قبیح ≠ جمیل	زشت ≠ زیبا
أحَبَّ ≠ کَرِهَ	دوست داشت ≠ نپسندید
رجاءً = مِن فضلكَ	لطفا

الْجِبالِ	الْجَبَل	کوه
التِّلالِ	التَّلّ	تپّه
سُهولِ	السَّهْل	دشت
الْحُروبُ	الْحَرْب	جنگ
الصُّحُفِ	الصحيفَة	روزنامه
الْجَوائِزِ	الْجائِزَة	جایزه
الصِّبْيان	اَلصَّبيّ	کودک، پسر
الْأطنان	الطَّنّ	تُن
الْأقاليم	الْإقليم	منطقه
أفلاك	فَلَك	آسمان
رُكّابُ	راكِب	سواره
خَصائِص	خَاصِيَة	ویژگی، خاصیت
الْمَوادّ	الْمادّة	مادّه
الظَّواهِرِ	ظاهِرَة	پدیده
الْمَحاصيلَ	الْمَحصول	محصول
الْمياهِ	الْماء	آب
أحْبالٌ	حَبْل	طناب، تار
اَلْعَواصِم	الْعاصِمَة	پایتخت
اَلرُّموز	اَلرَّمْز	نماد، سمبل
اَلْعُمّال	العامِل	کارگر
منازِلِ	مَنزِل	منزل
الْأمواتِ	الْمَيْت	مرده
مَطاعِم	مَطْعَم	رستوران
مَظاهِرِ	مَظهَر	ظاهر، شکل
مُلوك	مَلِك	پادشاه
مَمالك	مَمْلَكَة	کشور، پادشاهی
رُؤوس	رأس	سر
أنجُم	نَجْم	ستاره
أجْرام	جِرْم	جسم
جَرائم	جَريمة	خلاف، جُرم
أعْلام	عَلَم	پرچم، بزرگ خاندان
الدّرسُ الثّالث		
قِصَصِ	قِصّة	داستان
الْأطفالِ	الطِّفْل	کودک
الْأيّام	الْيوم	روز
أخْلاقَ	خُلْق	خوی
أشْجاراً	شَجَر	درخت
ثِمار،أثْمار	ثَمَر	میوه
فَسائِلَ	فَسيلَة	نهال
اَلشُّيوخ	اَلشَّيخ	پیرمرد، پیشوا
اَلْعَجائِز	اَلْعَجوز	پیرمرد، پیرزن
الْأسْئِلَة	سؤال	سوال

جمع های مکسر درس به درس

جمع التکسیر	مفرد	ترجمه
الدّرسُ الاوّل		
الْأشعار	الشِّعْر	شعر، نظم
أكفاء	كُفْء	همتا
الْآباء	الأب	پدر
الرِّجال	الرَّجُل	مرد
الْأفعال	الْفِعْل	فعل، کردار
الْأسماء	الْإسم	نام
مَوتَى	مَيْت	مرده
أحياء	حَيّ	زنده
الْأبدال	الْبَدَل	جانشین
الْأجرام	الْجِرْم	پیکر
الْأعصاب	الْعَصَب	پی، عصب
الْعِظام	الْعَظْم	استخوان
اللُّحوم	اللَّحْم	گوشت
أعمال	عَمَل	کار
الْحروف	الْحَرْف	حرف
الْمَساكِن	الْمِسكين	بینوا
التَّمارين	التَّمرين	تمرین
أطعَمَة	طَعام	خوراک
الْأحاديث	الْحَديث	سخن
الْقلوب	الْقَلْب	دل
نُقّاد	ناقِد	نقد کننده
أفواه	فم	دهان
السُّيّاح	السّائِح	گردشگر
الزُّملاء	الزَّميل	همکلاسی، همکار
نِعَم	نِعمَة	نعمت
حَوائِج	حاجة	نیاز
الدّرسُ الثّانی		
الْعَواقِب	الْعاقِبَة	سرانجام
تَجارِب	تَجرِبَة	تجربه، آزمایش
رُؤَساء	رَئيس	رئیس، کارفرما
الْمَناجِم	الْمَنْجَم	معدن
أنحاء	نَحْو	سمت، سو
الْمَصانع	الْمَصنَع	کارخانه
الْمَعامِل	الْمَعمَل	کارگاه
أغنياءِ	غَنيّ	بی نیاز، ثروتمند
الْأنْفاقِ	النَّفَق	تونل
الطُّرُقِ	الطَّريق	راه

الأغنياءِ	الْغَنيّ	ثروتمند
الْأَسماكِ	السَّمَك	ماهی
الْمَوادّ	الْمادَّة	مادّه
الدّرسُ الْخامِس		
دُروس	درس	درس
الْعُلوم	الْعِلْم	دانش
بِلاد	بَلَد	شهر
شُرور	شَرّ	بدی
الْمَرْضىٰ	الْمَريض	بیمار
الْأَموالِ	الْمال	پول، ثروت
السّادة	السّيّد	آقا
الْجُمَلَ	الْجُملة	جمله
أَعاجِيب	أُعْجوبةَ	شگفتی
عَجائِب	عَجيبة	معجزه، شکفت انگیز
عَواصِم	عاصِمَة	پایتخت
ظَواهر	ظاهِرَة	پدیده
مَظاهِر	مَظهَر	چشم‌انداز
فرائِس	فَريسَة	شکار، طعمه
صُحُف	صَحيفَة	روزنامه
بَرامِج	بَرْنامَج	برنامه
مَحافِلِ	مَحفِل	مجلس، گردهمایی
عَجائِزِ	عَجوز	پیرزن یا پیرمرد
تَماثيل	تِمْثال	تندیس
أَمْثال	مَثَل	ضرب المثل، مَثَل
موازين	ميزان	ترازو
أَوْزان	وزن	وزن
أَلْبِسَة	لِباس	لباس
أَدْعِيَةَ	دعاء	دعا
أَقْدام	قَدَم	پا
أكابِر	أَكْبَر	بزرگ‌تر
كِبار	كبير	بزرگ
عِباد	عَبد	بنده
الْآمال	الأَمَل	امید، آرزو
اَلْأَصاغِر	اَلْأَصْغَر	کوچک‌تر
الْأَحِبّاءُ	الْحَبيب	دوست، محبوب

با ما باشید

الْمَلائِكَة	مَلَك (مخفف ملأك)	فرشته
أعيُن	عين	چشم
مَحارِم	مَحْرُمَة	چیزی که بی حرمتی به آن جایز نباشد.
الطُّلّابُ	الطّالِب	دانش‌آموز، دانشجو
مَسائِلَ	مَسأَلَةً	مسئله
مَصادِرَ	مَصدَر	منبع
أَنواعَ	نَوْع	نوع
الْمَلابِس	الْمَلْبَس	لباس، پوشیدنی
رُسُل	رَسول	فرستاده
جُهّال	جاهِل	نادان
أَفاضِل	أَفضَل	برتر
تَعاليم	تَعليم	آموزش
الْأفراس	الْفَرَس	اسب
الْكِلاب	الْكَلْب	سگ
اَلذِّئاب	الذِّئب	گرگ
الْأُسُود	الأَسَد	شیر
الْإِخْوَة، الْإِخوانِ	الْأخ(أخو، أخا، أخي)	برادر، دوست
الْأَجْداد	الْجَدّ	پدربزرگ
اَلْآبار	الْبِئْر	چاه
اَلْأَعوام	الْعامّ	سال
الدّرسُ الرّابِع		
أَمطارا	مَطَر	باران
الْأَسْمِدَة	اَلسَّماد	کود
رَوابِط	رابِطة	رابطه، پیوستگی
الطُّيورِ	الطّائِر	پرنده
أَفراخ، فِراخ	فَرْخ	جوجه
شُهورِ، أَشهُر	شَهْر	ماه
فِئْرانِ	فأر- واحدش:فأرة	موش
مَشاكِلَ	مُشكِلَة	مشکل
اَلْحُقول	اَلْحَقْل	کشتزار
اَلْخُبَراء	الْخبير	کارشناس
الثَّعالِب	الثَّعلَب	روباه
أُمورِ	أمر	کار
أعداء	عدوّ	دشمن
فِتْيةِ= شَباب	فَتى=شابّ	جوان
الْأطمار	الطِمْر	لباس کهنه و فرسوده
ذنُوبِ	ذَنْب	گناه
الْحِيَل	الْحيلة	چاره اندیشی
الْفُقَراءِ	الْفَقير	تهیدست، ندار، فقیر

کانال تلگرامی
دانش صد

مرجع جزوات درسی و کنکوری

بانک سوالات احتمالی نهایی و شبیه نهایی

گام به گام کلیه پایه ها و رشته ها

جزوه های خلاصه شده و شب امتحان

کتاب های کمک آموزشی

بانک سوالات تستی و کنکوری

جهت پیوستن به کانال ما آی دی ذیل را در تلگرام سرچ کنید

: @DaneshSad

: @DaneshSad

بهترین کانال تلگرامی جزوه و کتاب کنکوری

برای عضویت کلیک کنید